

Toevoeging

bij verslag
inwonersparticipatie
Omgevingsvisie
Hilversum
februari 2022

In deze bijlage worden de uitkomsten toegelicht van drie ondervertegenwoordigde doelgroepen bij de inwonersparticipatie. Namelijk jonge gezinnen (met kinderen van 0-12 jaar), inwoners met een niet-westerse achtergrond en jongvolwassenen (18-25 jaar).

Ook komt de enquête onder ondernemers hier aan bod.

In grote lijnen sluiten de uitkomsten aan bij het verslag over de inwonersparticipatie. Deze bijlage gaat vooral over de nuanceverschillen, specifieke onderwerpen en over nieuw aangedragen tips, wensen en ideeën.

Leeswijzer:

Eerst wordt aangegeven hoe de gegevens zijn verzameld voor deze toevoeging aan het verslag van de inwonersparticipatie.

Dan volgt een samenvatting van de uitkomsten bij achtereenvolgens de jonge gezinnen, inwoners met een niet-westerse achtergrond en jongvolwassenen. Daarna staan de uitkomsten beschreven van de enquête onder ondernemers.

1. Gegevens verzamelen

- Op de markt zijn jongvolwassenen (18-25 jaar), jonge gezinnen en inwoners met een niet-westerse achtergrond aangesproken. 142 mensen vulden de enquête in. Zij vielen in één, twee of drie van de categorieën:
 - 23 jongvolwassenen
 - 46 jonge gezinnen
 - 17 inwoners met een niet-westerse achtergrond
 - 8 jongvolwassen + jonge gezinnen
 - 12 jongvolwassenen + niet-westerse achtergrond
 - 18 jonge gezinnen+ niet-westerse achtergrond
 - 1 jongvolwassene + jong gezin + niet-westerse achtergrond
 - 17 geen aangegeven categorie
- Via basisscholen hebben nog eens 17 jonge gezinnen de enquête ingevuld
- Op het Cruijff Court zijn één-op-één gesprekken gevoerd met jonge Hilversummers tot 32 jaar
- Daarnaast is bij een wijkcentrum met 5 kinderen gesproken
- Ook opgenomen zijn enkele ideeën van de Kindergemeenteraad
- 37 ondernemers hebben meegedaan aan de enquête voor ondernemers:
 - 2/3 van deze deelnemers heeft geen personeel
 - 1/3 heeft personeel
 - waarvan 1 meer dan 10 medewerkers

De volledige gegevens, uitkomsten en verslagen staan op **www.hilversum2040.nl**

2. Doelgroepen gezinnen met jonge kinderen, inwoners met niet-westerse achtergrond en jongvolwassenen

De drie staafdiagrammen laten zien hoeveel jongvolwassenen, jonge gezinnen en inwoners met een niet-westerse achtergrond bepaalde antwoorden hebben gegeven in de enquêtes op de markt. De overige zeventien enquêtes van jonge gezinnen komen overeen met die van de jonge gezinnen op de markt.

Het gaat hier om wat zij voor de komende twintig jaar belangrijk vinden in Hilversum, wat zij goed vinden en wat zij minder goed vinden. Je kon per vraag meer dan één mogelijkheid aangeven.

Verder waren er open vragen over de toekomst van Hilversum in het algemeen en de toekomst voor kinderen in Hilversum.

De deelnemers van de drie doelgroepen gezamenlijk vinden voor de toekomst vooral duurzaamheid en milieu belangrijk, de verkeersdrukke, passend woningaanbod en meer groen. Ook vaak genoemd werden verkeersveiligheid en voorzieningen voor cultuur,

voor jongvolwassenen en voor kinderen.

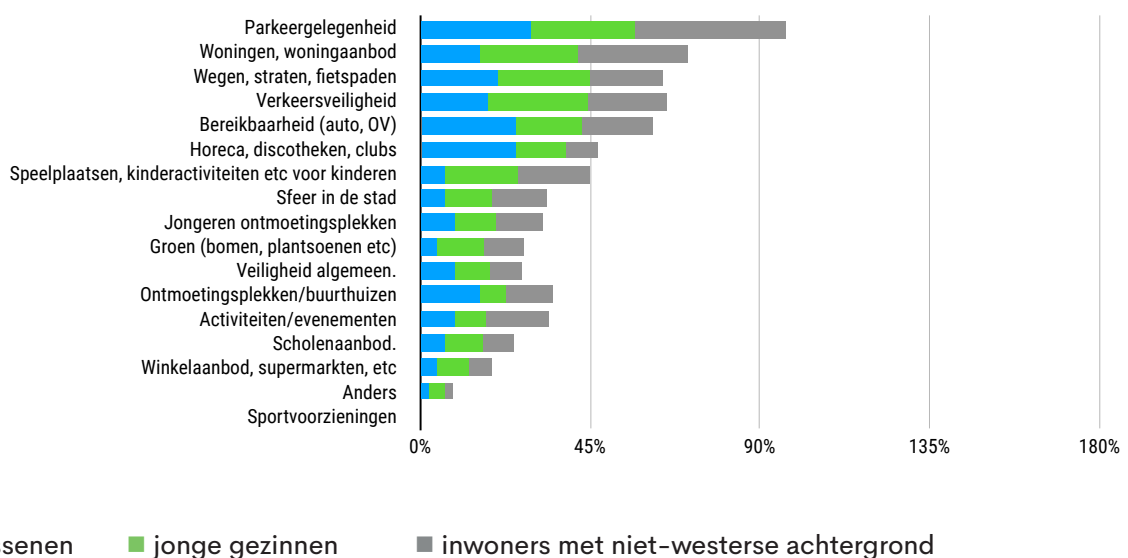
Dit is vergelijkbaar met het eerdere participatieverslag, maar de onderwerpen woningaanbod en (vooral in de open vragen) werkgelegenheid werden relatief vaker genoemd. Hetzelfde geldt voor de voorzieningen voor jongvolwassenen en kinderen, bijvoorbeeld sport- en speelplekken.

Bij de vraag wat nu goed is in Hilversum, staat het winkelaanbod duidelijk op 1, dan het scholenaanbod en groen, vervolgens de sfeer in de stad, sportvoorzieningen, horeca, bereikbaarheid en veiligheid in het algemeen. Afwijkend is dat het woningaanbod minder hoog in de rangorde staat en het schoolaanbod juist hoger.

Wat beter kan volgens de deelnemers uit de drie doelgroepen is ten eerste parkeergelegenheid, dan woningaanbod en vervolgens wegen, straten en fietspaden en verkeersveiligheid. Ook hier werden de woningen vaker genoemd dan in het eerdere inwonersonderzoek, net als verkeersveiligheid.

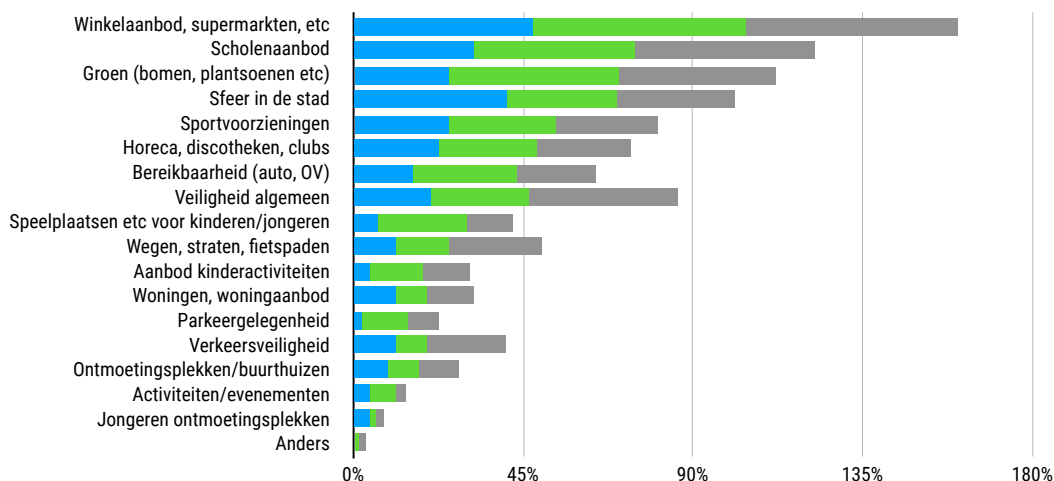
De volgende paragrafen gaan in op de uitkomsten per doelgroep.

Wat vindt u voor de komende 20 jaar belangrijk in Hilversum?

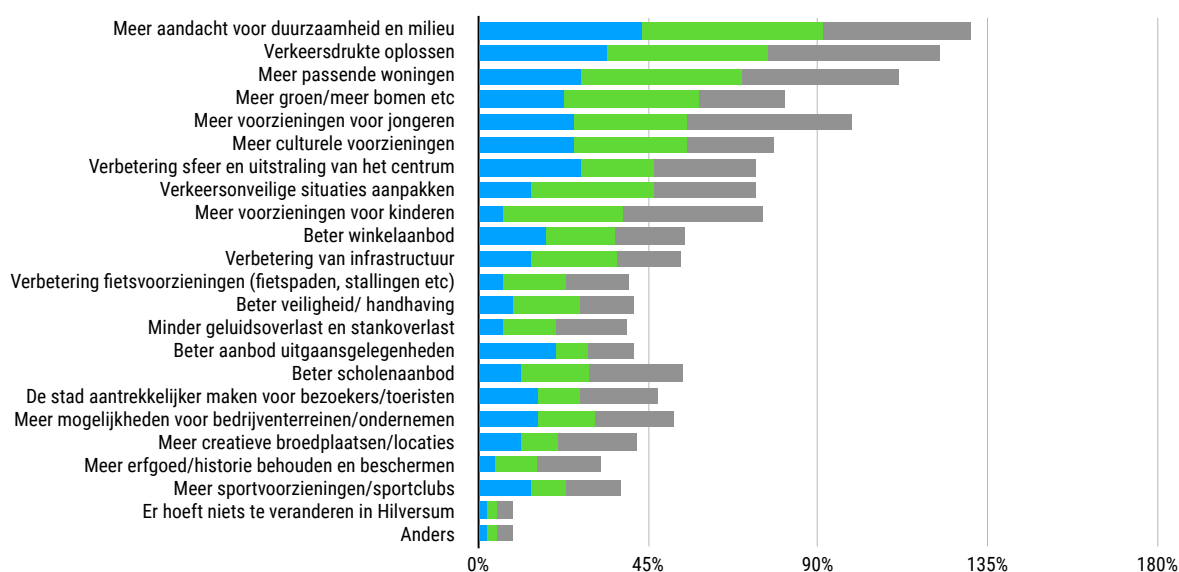

De antwoorden van wie in meer categorieën valt, tellen in meer categorieën mee. Daardoor kunnen totalen boven de 100% uitkomen.

Wat vindt u goed aan Hilversum?

Wat vindt u minder goed aan Hilversum?

■ jongvolwassenen ■ jonge gezinnen ■ inwoners met niet-westerse achtergrond

De antwoorden van wie in meer categorieën valt, tellen in meer categorieën mee. Daardoor kunnen totalen boven de 100% uitkomen.

2.1. Gezinnen met jonge kinderen

Belangrijk nu en in de toekomst:

Kijkend naar heden en toekomst, komen de wensen van de jonge gezinnen voor een groot deel overeen met die van de eerder bevraagde Hilversummers.

Alleen staat nu niet groen op de bovenste plek, maar duurzaamheid en milieu. Daarna volgen verkeer (verkeersdrukte, verkeersveiligheid en betere wegen, paden en fietspaden) en meer passende woningen. Dan komen groen en culturele voorzieningen.

Specifiek voor hun kinderen leggen de ouders nadruk op voorzieningen voor kinderen en jongvolwassenen, op veiligheid en op goede en veilige speelplekken. Over het algemeen wensen ouders voor hun kinderen een fijn, gezellig, veilig, groen én schoon Hilversum om op te groeien en later zelf te kunnen wonen.

Dit gaat goed:

Het winkelaanbod wordt duidelijk gewaardeerd, met daarna een gedeelde plaats voor groen en scholen-aanbod. Ook de sfeer in de stad, sportvoorzieningen, bereikbaarheid, horeca, en veiligheid in het algemeen vinden veel van de jonge gezinnen goed.

Dit kan beter:

Speelplaatsen en andere voorzieningen voor kinderen en jongvolwassenen scoren ook al best goed, maar zouden toch meer en beter kunnen. Sport verbindt, werd daarbij opgemerkt. Verder zien de gevraagde jonge gezinnen graag aandacht voor de parkeerdruk en verkeersdruk. Ook zouden ze waar nodig meer, maar in ieder geval geschikte woningen willen zien, ook voor jongvolwassenen. Verder valt er nog wel wat te verbeteren aan wegen, straten of fietspaden en vooral aan verkeersveiligheid. Ook vaak genoemd werd geluidsoverlast van vliegtuigen. Verder kwam de vraag naar hogescholen in Hilversum naar voren. Ouders met een niet-westerse achtergrond noemden daarnaast de wens voor islamitisch onderwijs. Tenslotte kan de werkgelegenheid beter.

Aanvullende ideeën jonge gezinnen:

- Wegens overlast geen deelscooters meer
- Strippenkaart voor kinderen om activiteiten te proberen
- Skeelerbaan of BMX-baan zodat kinderen lekker naar buiten gaan

- Restaurants met kinderspeelplek
- Hogescholen in Hilversum
- Hondenpoep (laten) opruimen

2.2. Inwoners met niet-westerse achtergrond

Belangrijk nu en in de toekomst:

De bevraagde inwoners met een niet-westerse achtergrond (waaronder een aantal jongvolwassenen en jonge gezinnen) hebben een duidelijke top 5 voor de toekomst van Hilversum. Dat is de verkeersdrukte oplossen, meer voorzieningen voor jongvolwassenen en voor kinderen, passende woningen (o.a. voor starters) en meer aandacht voor duurzaamheid en milieu. Dat is net een wat andere volgorde dan in het eerdere verslag van de inwonersparticipatie.

Verder vinden ook zij betaalbare woningen en werk-gelegenheid (ook voor starters) belangrijk. Voor nu en voor de toekomst van de kinderen in Hilversum. Ook genoemd werd om samen te zorgen voor een beter Hilversum, met verschillende culturen.

Dit gaat goed:

Net als bij de jonge gezinnen bestaat de top 3 van wat goed gaat uit het winkelaanbod, scholen en groen. Ook vaak genoemd zijn veiligheid, de sfeer, sportvoorzieningen, horeca en de straten, wegen en paden. De verkeersveiligheid werd ook relatief vaak goed genoemd, maar net zo vaak niet goed.

Dit kan beter:

Parkeergelegenheid staat duidelijk bovenaan bij de wens voor verbeteringen. Dan volgen woningaanbod en verkeersveiligheid. Verder is meer aandacht gevraagd voor cultuur, voor verschillende culturen en voor contact met immigranten. In het algemeen zouden meer ontmoetingsplekken en sociale activiteiten welkom zijn. Verder werd de wens geuit voor hogescholen en voor meer islamitisch onderwijs.

Aanvullende ideeën inwoners met niet-westerse achtergrond:

- Gratis openbaar vervoer
- Meer kleine parkjes
- Speelplaatsen en groen combineren
- Activiteiten samen met immigranten die in Hilversum wonen
- Fietspaden beter aangeven

- Meer gratis toegang naar activiteiten
- Meer gemeenschappelijke activiteiten met verschillende culturen
- Meer muziekscholen
- School voor kunst

2.3. Jongvolwassenen

De straatenuquête met jongvolwassenen en gesprekken op het Cruyff Court leverden het volgende beeld op.

Belangrijk nu en in de toekomst:

Voor de toekomst van Hilversum noemden de jongvolwassenen in de straatenuquête duidelijk het vaakst duurzaamheid en milieu. Groen wordt ook belangrijk gevonden, maar kwam niet zoals in het eerdere participatieverslag bovenaan, maar op plek 7. Overeenkomend zijn de gevraagde aandacht voor de verkeersdrukke en voor de sfeer en uitstraling van het centrum. Belangrijk vinden deze jongvolwassenen verder passende woningen, voorzieningen voor cultuur, voorzieningen voor jongvolwassenen en uitgaansgelegenheden.

Dit gaat goed:

Net als veel andere Hilversummers noemden de jongvolwassenen het winkelaanbod het vaakst bij 'dit gaat goed in Hilversum'. Maar voor hen staat niet groen, maar de sfeer op nummer twee en het scholenaanbod op drie. Vervolgens scoren ook groen en sportvoorzieningen hoog. Over de horeca zijn hun meningen verdeeld: ongeveer even vaak noemden de jongvolwassenen dit goed en minder goed.

Dit kan beter:

Horeca staat bij 'minder goed' in hun top 5, samen met – op de eerste plek – parkeergelegenheid, bereikbaarheid, wegen en paden, en verkeersveiligheid. Dit komt in grote lijnen overeen met wat andere inwoners tijdens de eerdere online enquête noemden.

Gesprekken

De gesprekken op het Cruyff Court onderschreven bovenstaande meningen. De jongvolwassenen gaven ook suggesties voor meer plekken om samen rond te hangen, met daarbij tips om eventuele overlast voor omwonenden te voorkomen. Zoals verlichting bij het Cruyff Court die automatisch op een bepaald tijd-

stip uitgaat. Dan kunnen jongvolwassenen er ook in de winter 's avonds voetballen en elkaar ontmoeten, zonder dat het te laat wordt voor omwonenden. Enkele van de aanwezigen, allemaal jongens, gaven aan dat de gemeente ook moet inspelen op plekken voor jonge meiden. In het algemeen zou meer diversiteit in speel-, sport- of ontmoetingsplekken goed zijn.

Ze hadden meer aanbevelingen, met daarbij de onderliggende gedachte om vooral samen te werken. Vraag jongvolwassenen waar ze behoefte aan hebben, geef ze een rol bij de plannen en de inrichting en betrek ook omwonenden erbij. En vooral: kom als gemeente niet te snel met bezwaren, maar kijk naar wat wél kan, zo zeiden de jongens. Ook wat dit participatietraject betreft lieten ze weten heel graag betrokken te willen blijven.

Al met al vinden ze het prettig wonen in Hilversum en willen ze hier in de toekomst graag blijven wonen. Ze noemden ook nog de goede mix tussen allochtone en autochtone jongvolwassenen in hun wijk.

Aanvullende ideeën jongvolwassenen:

- Kijk voor ontmoetings- en sportplekken ook naar andere sporten dan voetbal
- Hang-/chillplekken voor pubers en jongvolwassenen, zonder dat anderen er last van hebben
- Speciale ontmoetingsplekken voor meisjes
- Grotere voetbalvelden dan de Cruyff Courts en voetbalkooien
- Arcadehal in het centrum
- Stadsstrand, bijvoorbeeld bij Anna's Hoeve
- Extra laadpalen voor elektrische auto's
- Meer watertappunten
- Betere fietsverbindingen

2.3.1 Kinderen

Behalve jongvolwassenen hebben ook kinderen van 10 tot 12 jaar aanvullingen gegeven op de inwonersparticipatie. Ook zij willen later graag in Hilversum blijven wonen. Ze zien daarom bijvoorbeeld het belang van genoeg en geschikte huizen of appartementen.

Verder hebben ze veel aandacht voor wat er buiten gebeurt. Zo zijn ze blij met de speeltuinen, al zijn er

ook wensen voor nieuwe speeltoestellen. Ze vinden het gek dat sommige omwonenden klagen over geluidsoverlast. Speelgeluiden horen erbij als je vlakbij een speeltuin woont, vinden ze.

Een ander punt is auto's. Er mag wel wat rustiger gereden worden en het liefst wonen de kinderen in een straat zonder auto's. Zelf fietsen ze veel. Ook heel belangrijk vinden ze een schone stad. Daar willen ze best zelf aan meewerken. Ook voor een beter milieu en meer groen steken ze graag hun handen uit de mouwen.

Onderstaande ideeën van de kinderen zijn aangevuld met een aantal ideeën van de Kindergemeenteraad.

Aanvullende ideeën kinderen:

- Autovrije straat met een parkeerplaats om de hoek
- Jaarlijks samen de stad schoonmaken
- Jaarlijkse via de school plantjes aanplanten
- Waterpark met zwembad en glijbanen
- Blotevoetenpad
- Minimuseum: een vrolijke kast ergens in Hilversum voor wisselende exposities van schoolklassen
- Bomen planten bij scholen en schoolpleinen
- Mini-avonturenpark maken in een speeltuin die aan een opknapbeurt toe is
- Meer prullenbakken
- Inclusieve speeltuin, waar ook kinderen met een beperking terecht kunnen

3. Ondernemers

De ondernemers die de enquête hebben ingevuld, zijn zowel gevraagd naar hun gedachten over Hilversum in het algemeen, als vanuit hun onderneming. Deels zijn hun antwoorden vergelijkbaar met die van andere inwoners van Hilversum. Zoals de waardering voor het groen in en om Hilversum en de aandacht die nodig is voor duurzaamheid en voor verkeer. Wat er voor ondernemers bij komt, is wat er nodig is voor een goed vestigingsklimaat voor bedrijven. Als belangrijk onderdeel daarvan noemen zij dat mensen die in Hilversum (willen) werken, er ook willen én kunnen wonen. Andersom draagt werkgelegenheid in Hilversum bij aan een leefbaar Hilversum. Aantrekkelijk voor ondernemers en aantrekkelijk voor werknemers/inwoners vinden zij dan ook niet los van elkaar te zien.

Belangrijk nu en in de toekomst:

Vanuit het standpunt van hun onderneming zijn als vijf belangrijkste onderwerpen genoemd: meer betaalbare woningen, duurzaamheid en milieu, verkeersveiligheid, de verkeersdrukte oplossen en groen. Ook vaak genoemd zijn de sfeer en uitstraling van het centrum, betere wegen, paden en fietsfaciliteiten, aandacht voor bedrijven en ondernemingen, minder geluids- en stankoverlast en meer creatieve broedplaatsen.

De vraag wat er in die toekomst zeker niet moet verdwijnen, leverde een lange lijst op. Behalve groen in en buiten Hilversum, zijn dat onder meer scholen, goed openbaar vervoer en allerlei voorzieningen, zoals het ziekenhuis, winkels, cultuurvoorzieningen, horeca, bibliotheek en sport. Maar ook woningen, bedrijven, parkeergelegenheid, creatieve broedplaatsen, buurtcentra en evenementen.

Ook werd het belang aangegeven dat de gemeente voldoende zekerheid biedt aan ondernemers. Dat geeft perspectief om op een duurzame manier in Hilversum te kunnen blijven.

Daarbij is het ook belangrijk dat zowel kleine als de wat grotere ondernemingen kunnen blijven bestaan in Hilversum, zo schreef een ondernemer. Deze ondernemer noemde de grote leegloop die

er al is geweest, waardoor veel banen voor starters zijn verdwenen. "Mede hierdoor vergrijst Hilversum. Verder is het bijna onmogelijk voor jongvolwassenen om geschikte en betaalbare woonruimte in Hilversum te vinden, waardoor ons personeel elke dag noodgedwongen moet reizen naar Hilversum." Dat leidt tot extra parkeer- en fileproblemen.

Dit gaat goed:

Goed in Hilversum vinden de gevraagde ondernemers vooral het groen, daarna de aanwezigheid van horeca, bereikbaarheid met openbaar vervoer, fiets en te voet en de aanwezigheid van winkels. Ook vaak genoemd werd de schone en prettige werkomgeving, de sfeer in de buurt, onderwijsinstellingen (voor scholing en omscholing) en het cultuuraanbod.

Voor de eigen buurt kwamen daar nog bij de bereikbaarheid (zowel met auto, openbaar, fiets en lopend), sfeer, parkeergelegenheid en wandelmogelijkheden.

Dit kan beter:

Wat minder goed is genoemd in Hilversum, betreft vooral verkeer: de bereikbaarheid met de auto, openbaar vervoer binnen Hilversum, parkeergelegenheid en verkeersveiligheid. Voor bedrijven en ondernemingen zouden betere faciliteiten, infrastructuur en regelingen beter kunnen. Ook vaak genoemd is een passend woningaanbod voor werknemers. Een ondernemer merkte daarbij op: "Denk daarbij niet alleen aan het bouwen van huizen, maar ook alles waar een inwoner van een grote stad behoefte aan heeft. Cultuur, evenementen, horeca en lokale retailing."

In de eigen wijk werd parkeergelegenheid ongeveer even vaak niet als wel goed genoemd. De meningen liepen ook uiteen over sociale veiligheid in de eigen wijk, zoals inbraken en een veilig gevoel op straat.

Uitdagingen voor ondernemers:

Aan de ondernemers is ook gevraagd naar uitdagingen voor de komende jaren, voor hun eigen onderneming en voor het vestigingsklimaat van alle bedrijven in Hilversum. De staafdiagrammen op de volgende pagina geven de antwoorden weer. Naast het aanpassen aan veranderende businessmodellen en het omgaan met coronamaatregelen, gingen veel antwoorden over bereikbaarheid. Vooral met de auto, maar ook

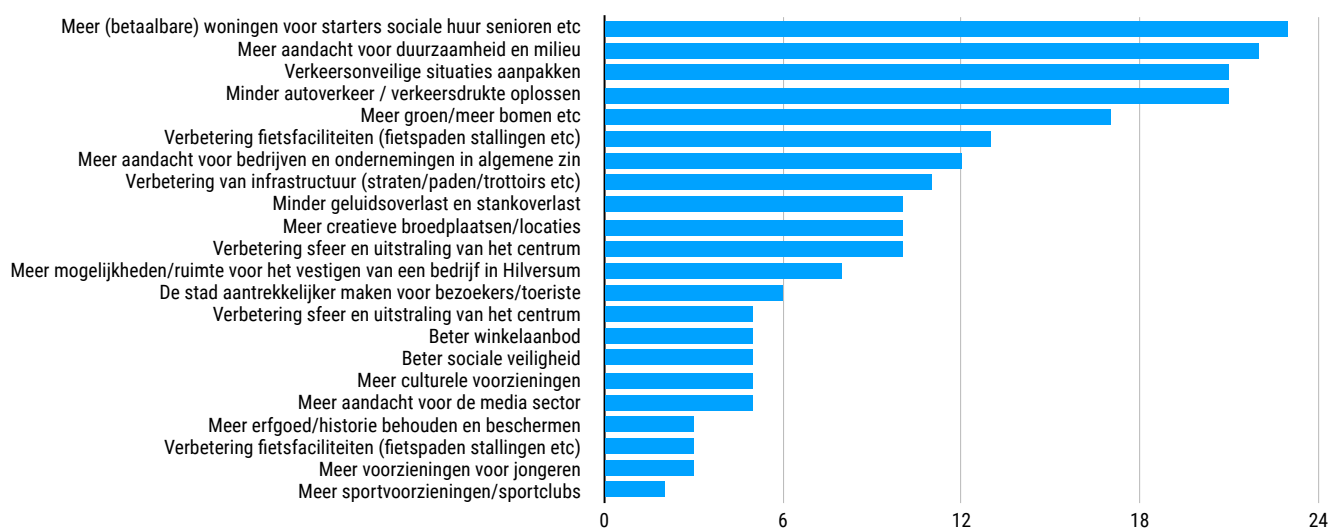
het openbaar vervoer en in mindere mate fietsend en lopend. Verder wordt bijdragen aan de energietransitie gezien als een uitdaging, net als het vinden van geschikte huisvesting en geschikte werknemers. Een van de ondernemers heeft een melkveebedrijf. Die noemde voldoende landbouwgrond als uitdaging.

Gevraagd naar huisvesting voor de toekomst, denkt twee derde dat die vergelijkbaar zal zijn met nu. Anderen gaven aan dat er verandering nodig is: groter of kleiner, op een andere locatie of beter bereikbaar. Ook is er vraag naar werkomgevingen die gericht zijn op ontmoeten of in een bruisende, inspirerende omgeving.

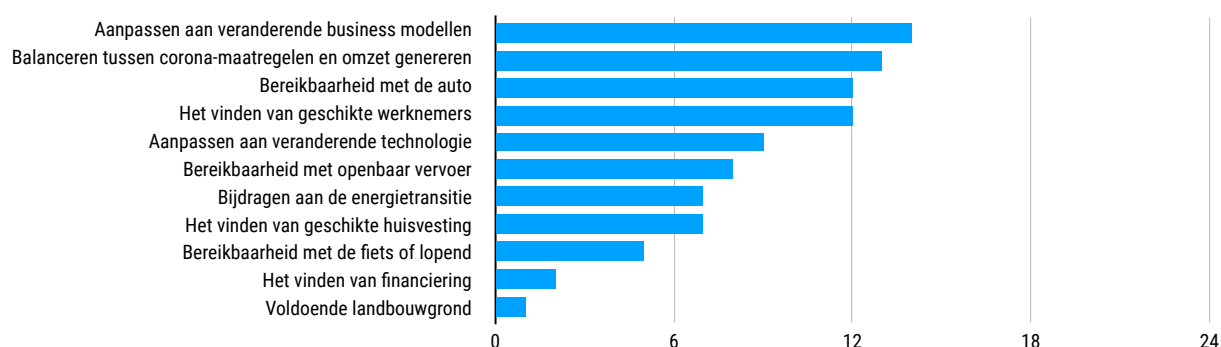
Aanvullende ideeën ondernemers:

- Betere fietspaden dwars door de gemeente die bijvoorbeeld voorrang hebben op autoverkeer.
- Een overdekt fietspad of shuttledienst vanaf een groot parkeerterrein op de hei naar het Media-park.
- Gratis parkeermogelijkheden bij winkels/centrum, met blauwe zones in plaats van hoge parkeerrechten tot 12 uur 's nachts.
- De openbare weg zo inrichten dat laden en lossen door pakketdiensten geen blokkade of gevaarlijke situatie meer vormt voor ander verkeer, vooral voor fietsers.
- Zorgen voor goede wandelmogelijkheden en daarom ook: geen overhangend groen en geen stoepparkeren. "We zullen nog wel langer thuiswerken en dan is een gezond wandelingetje in de buurt waardevol."
- Zorg er als gemeente voor dat de huren van winkelpanden drastisch omlaag gaan. Zo krijgen normale ondernemers de kans om een winkel te openen.
- Geef kleine ondernemers die nu een winkel aan huis hebben de mogelijkheid tot goedkoop huren van een leegstaand winkelpand. Zo creëer je werkgelegenheid en geef je Hilversum weer gezelligheid.
- Om lokaal ondernemerschap te ondersteunen: flexwerkplekken aanbieden op een ruime locatie met netwerkmogelijkheden.
- De mediasector kan meer een inspirerende voortrekkersrol spelen bij de ontwikkeling van Hilversum.

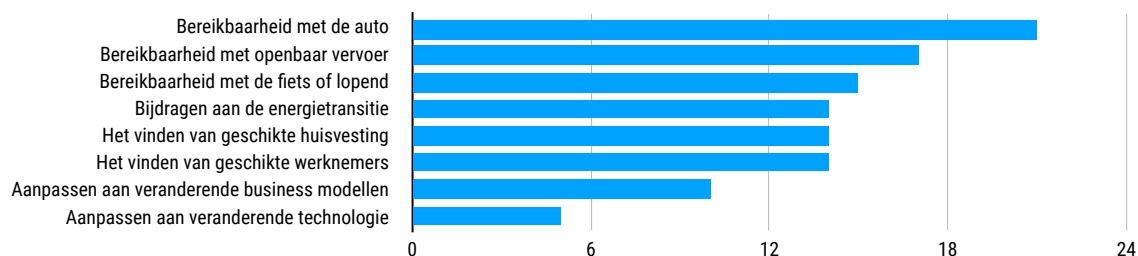
Wat vindt u voor de komende twintig jaar belangrijk in Hilversum? (vanuit het standpunt van uw onderneming/bedrijf)

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen voor uw bedrijf in de komende jaren?

Wat vindt u de belangrijkste uitdagingen voor het vestigingsklimaat voor alle bedrijven in Hilversum in de komende jaren?

Antwoorden in absolute aantallen.

Colofon

**Toevoeging bij verslag inwoners-
participatie Omgevingsvisie
Hilversum augustus – november 2021**

Februari 2022

Tekst

Terwisscha & Wagenaar | Schrijfburo
onder begeleiding van het redactieteam

Opmaak

Terwisscha & Wagenaar | Vormburo